

Utomhuspedagogik

PLAN FÖR BACKATORPSSKOLAN

Backatorpsskolan bedriver ett utomhuspedagogiskt arbete som vi kan vara stolta över. Tack vare en fantastisk utemiljö, vår satsning på utomhuspedagogisk resurs och regelbunden kompetensutveckling har vi mycket goda förutsättningar för arbetet.

Forskning i utomhuspedagogik visar att läroprocessen gynnas positivt när teoretisk och praktisk undervisning kombineras. Elever har lättare att ta till sig kunskap om de ges utrymme att upptäcka, uppleva och undersöka. På ett lagmöte per termin diskuteras planen.

Backatorpsskolan, Båtsman Kapers Gata 5, 422 57 Hisings Backa
www.backatorpsskolan.se
Senast uppdaterad | 2019

Plan för utomhuspedagogik

Denna plan är en vägledning för Backatorpsskolans pedagoger i arbetet med Utomhuspedagogik. Utomhuspedagogik är ett av skolans fem prioriterade mål. Vi arbetar med naturen, samt vår närmiljö, som ett utvidgat klassrum. Vi arbetar ämnesövergripande och får förståelse för de ekologiska sambanden och med miljöfrågor. Arbetet med grön flagg gör att eleverna får ett större sammanhang.

DEFINITION OCH SYFTE

Utomhuspedagogik är ett pedagogiskt förhållningssätt som syftar till växelspel mellan upplevelse och reflektion grundat på upplevelser i autentiska situationer. Nationellt centrum för utomhuspedagogik, Linköpings universitet, förtydligar att det handlar både om platsen, innehållet och sättet att lära på.

Platsen – gärna ute i något slags fri natur, men också parken, skolgården eller stadsmiljön.

Innehållet – skall bygga på det som finns på platsen. Undervisningen utgår från verkligheten.

Sättet – Alla elever ska vara aktiva. De ska själva få en upplevelse, gärna tillsammans med andra.

Reflektion – Det räcker inte med upplevelser för att kunskap skall uppstå, reflektion och efterarbete är nödvändigt.

Den utomhuspedagogiska metoden används som komplement till övrig undervisning för att eleverna ska förstå och komma ihåg bättre. Den syftar till att belysa, konkretisera och förtydliga teoretiska modeller, processer, fenomen och sammanhang. Vi vill belysa innehållet i olika ämnen där klassrummet utgör en begränsning eller hinder för elevernas lärande, till exempel de olika processer och företeelser som sker i natur- och kulturmiljöer. Med utgångspunkt från läroplanen vill vi öka förståelsen hos eleverna för innehållet i skolans olika ämnen.

SKOLANS MÅL

Alla elever på Backatorpsskolan ska få tillgång till skolans fantastiska närmiljö som en viktig del och en bas för sitt lärande. Utomhuspedagogiken skall vara ett komplement till klassrums- och textbaserat lärande. Alla klasser ska regelbundet ha återkommande utomhuslektioner för ökad måluppfyllelse. Eleverna ska förstå kopplingen mellan det som man lär i klassrummet till det man gör när man är ute och arbetar. Under sin skoltid på skolan skall eleverna tack vare vårt arbete med utomhuspedagogik få:

Förståelse för naturen dess näringskedjor i ekosystem

Använda sina sinnen

Se och använda naturens resurser

Utveckla ett ansvarsfullt tänkande för vår natur

Stimulera sin fantasi

Social sammanhållning

Känna lust och glädje för naturen

Lägga grunden för ett livslångt intresse för djur och natur

FÖRSKOLEKLASS

Vid varje tillfälle vi har utomhuspedagogik får eleverna röra på sig genom grovmotoriska aktiviteter såsom kurragömma, att balansera, klättra, bygga koja osv. Här följer vi ofta elevernas intresse. Vid varje årstidsväxling pratar vi om hur man vet, att det är en ny årstid och vi besöker vår naturruta för att se hur det har förändrats. Miljö och kompostering uppmärksammar vi också en del i vårt arbete. Kontinuerligt, under hela året väver vi in svenska och matematik.

Matematik: Antalsuppfattning och tallinjen med bla naturmaterial, mönster, geometri (leta former) och mått. Sortera och klassificera.

Svenska: Skapa bokstäver, leta bokstäver, naturbingo, artkunskap, årstidsväxlingar etc.

Hösttermin: Lär känna skolgård och närområde med lekar och promenader.

Gruppstärkande samarbetsövningar. Hänsyn till miljö och andra människor vid vistelse i olika naturmiljöer. Årstidsväxlingar. Dokumentation i naturruta, t ex hur löven förändras (nedbrytning, klorofyll). Letar svampar och lär oss om dem. Pratar om och lär oss om vanliga träarter. Eventuellt mossor och lavar.

Vårtermin: Årstid vinter. Flyttfåglar, stannfåglar. Vid snö arbete med spår av djur, fysik och kemi med friktion (vid pulkaåkning) och övergång vatten till is.

Storyline med Musen Mini. I samband med arbetet pratar vi också om andra vanliga djur i Sverige och hur de överlever vintern.

Årstid vår. Vårblommor som vitsippa, tussilago och andra vårtecken som knoppar mm. Vi tar in groddagg och lär oss om grodans livscykel. Vi besöker vår bäck vid "Hälsans stig" och prövar vad som flyter och sjunker. Årstid sommar. Vi undersöker myrstacken och lär oss om myror, och om eleverna är intresserade, andra insekter och småkryp.

ÅRSKURS 1

Lekfull upptakt
Insekter och smådjur i vår skolskog
Svampar, sorterat i ätbara och giftiga
Samla naturföremål
Höstlöv och andra hösthändelser
Spåra djur i snön
Årstidsväxlingar
Vinterfåglar
Allemansrätt
Byggen/Konstruktioner
Djurens livscykler
Kottematte
Vårfåglar
Trollpengar
Bäcken
Träd och blommor

ÅRSKURS 2

Smådjur på hösten med dokumentation
Undersökningar i bäcken
Plantera små ekar
Svampar med val av artbeskrivning
Maskhotell. Modellkompost
Kompostering
Mandalas med naturföremål
Uppdragskort - många olika uppgifter
Bygga Kojas
Ordklasser, hitta verb, adjektiv och substantiv i naturen
Trollpengar vid vindskyddet.
Så frön för senare utplantering på skolgården
Livscykler utomhus, växter djur
Blommande träd, lövsprickning och de första vårblommorna
När de första djuren vaknar
Sommarens blommor
Gruppering växter och djur

ÅRSKURS 3

Friluftslivets metodik
Undersökningar i olika biotoper kring
bäcken, i skogen och på heden
Konstruktioner, tekniska lösningar i
naturen vi lärt av
Svampstudier med svampens alla delar
Tälja/såga/hugga
Elda
Laga primitiv mat/the utomhus
Baka pepparkakor till jul

Diktskrivning av naturupplevelser
Bild i det fria
Grodor och andra djur i bäcken
Forntid med inriktning mot besök på
Ekehagens forntidsby.
Träd, arter, fortplantning, knoppar
Mossor och lavar
Blomställningar hos olika växter
Vår egna kropp.
Olika andra djurs anatomi.

KUNSKAPSKRAV NO- GODTAGBARA KUNSKAPER I SLUTET AV ÅRSKURS 3

Eleven kan beskriva och ge exempel på enkla samband i naturen utifrån upplevelser och utforskande av närmiljön. I samtal om årstider berättar eleven om förändringar i naturen och ger exempel på livscyklar hos några djur och växter.

Eleven berättar också om några av människans kroppsdelar och sinnen, och diskuterar några faktorer som påverkar människors hälsa. Eleven kan samtala om tyngdkraft, friktion och jämvikt i relation till lek och rörelse.

Eleven beskriver vad några olika föremål är tillverkade av för material och hur de kan sorteras. Eleven kan berätta om ljus och ljud och ge exempel på egenskaper hos vatten och luft och relatera till egna iakttagelser.

Dessutom kan eleven samtala om skönlitteratur, myter och konst som handlar om naturen och människan. Utifrån tydliga instruktioner kan eleven utföra fältstudier och andra typer av enkla undersökningar som handlar om naturen och människan, kraft och rörelse samt vatten och luft.

Eleven gör enkla observationer av årstider, namnger några djur och växter, sorterar dem efter olika egenskaper samt beskriver och ger exempel på kopplingar mellan dem i enkla näringskedjor. Eleven kan visa och beskriva hur solen, månen och jorden rör sig i förhållande till varandra.

Eleven kan sortera några föremål utifrån olika egenskaper samt separerar lösningar och blandningar med enkla metoder. I det undersökande arbetet gör eleven någon jämförelse mellan egna och andras resultat. Eleven dokumenterar dessutom sina undersökningar med hjälp av olika uttrycksformer och kan använda sig av sin dokumentation i diskussioner och samtal. *Skolverket, Lgr 11*

ÅRSKURS 4

Istid
Natur och miljöboken steg 1
Naturhänsyn
Allemansrätt
Vattnets kretslopp
Ekologi
Miljö
Människans påverkan
Skogsbruk
Industri
Olika naturresurser
Närmiljö runt omkring oss
Skolområdet sköts ur ett miljöperspektiv.
Mattekluringar, problemlösning, rymd, mätningar
Konstruktioner
GPS följa karta digitalt
Storyline: Boplatsen, Vikingatid

ÅRSKURS 5

Natur och miljöboken steg 2
Havet – resurs – soptipp - framtid
Växter, klorofyll, CO₂, växthusgaser.
Ljud, ljus,
Konstruktioner
Fåglar
Knoppar och blommor
Träden i detalj
Storyline: Hållbar marknad

ÅRSKURS 6

Lägerskola vid hösterterminens start
Natur och miljöboken steg 3
Organisationer som arbetar med ekologi och miljö.

Fortplantning
Planeter
Energi
Kraft och rörelse
Livets utveckling
Kroppen
Övriga skolgårdsprojekt
Idrottsaktiviteter som orientering mm

KUNSKAPSKRAV NO 4-6

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska i stor utsträckning behandla ett centralt innehåll som lämpar sig väl för utomhuspedagogik. Lärarna har tagit fram en NO-matris för att visa den röda tråden. Även andra ämnen lämpar sig för utomhuspedagogik.

GRÖN FLAGG

I Grön Flagg finns det nio teman som är breda och innefattar de tre dimensionerna av hållbar utveckling – den ekologiska, sociala och ekonomiska. Vi arbetar med Grön Flaggs teman inom ramen för denna plan, när vi sopsorterar, har vårstädning på Valborgsmässoafton och via storylinearbeten om hållbar utveckling. De skolövergripande teman eller temadagar vi har i arbetslagen kan också knytas till Grön Flagg. Grön Flaggs teman är tänkta att ge inspiration och bidra till att arbetet med hållbar utveckling utvecklas och fördjupas. Läs mer och ladda ner material på: www.hsr.se/gron-flagg

”KOM-IHÅG” TILL OSS SJÄLVA

- Vi följer årligen upp arbetet och all personal får då chans att diskutera innebörden av utomhuspedagogik som ett pedagogiskt förhållningsätt. Vi sätter upp mål och planerar aktiviteter att genomföra. Eftersom utomhuspedagogik är ett prioriterat mål ligger det i var och ens ansvar att utveckla arbetet på skolan.
- Eleverna är vana vid utomhuspedagogik från förskoleklassen. Det är viktigt att ta vara på det faktum att eleverna är vana vid arbets sättet och bygga vidare på det. På föräldramöten, framförallt i årskurs 4-6 är det klokt att prata om vad vi gör på utepassen för att få föräldrarna att hjälpa till med rätt kläder efter väder.
- Uppföljningar genom åren visar att vi gör klokt i att planera teman kring utomhuspedagogik i arbetslagen. Eleverna kan bli mer delaktiga i planeringen samt få utvärdera arbetet mot skolans mål med utomhuspedagogik.
- Utomhuspedagogik ger många möjligheter för lärande. Roller och relationer i gruppen kan förändras och invanda mönster brytas. Elevers kreativitet och lust att lära stimuleras genom att många sinnen används. Att lära med hela kroppen (syn, hörsel, smak, lukt och känsel) ger utrymme för alla elevers olika sätt att lära sig på. I uterummet kan läraren förena direkta upplevelser med språkliga begrepp och läs- och skrivövningar.
- Uterummets möjligheter att synliggöra begrepp, ord och text är oändliga. Det kan handla om begrepp som rör sortering, klassificering, jämförelse, antalsuppfattning, bedömning etc. Den språkliga och matematiska begreppsvärlden integreras på ett synligt och sinnligt vis. I skogen kan man även leka olika språklekar som att leta föremål; som börjar på ett visst ljud, som innehåller ett ljud eller som har långa eller korta namn. Att få leta bokstäver i buskar och träd samtidigt som eleverna tar sig fram över stock och sten kan väcka nyfikenhet.
- Under åren har vi genomgått en total omställning från allt avfall i ”samma” bunge till sortering av allt. Eleverna och personal städar kring skolan och dess närområde ett par gånger om året.

- JA:s sjöbod är ett centrum för arbetet i närmiljön och med utomhuspedagogik. Här finns material, litteratur och lektionsplaneringar, samt ett uteklassrum.
- I skogen har vi ett vindskydd med eldstad samt bänkar där vi kan sitta och arbeta.
- För att stimulera elevernas lek och aktiviteter har skolan ett välutrustat lekförråd med många leksaker. Skolgården har staffli, målade spel i regnskyddet och på skolgården och pingisbord. På mulleängen, som ligger i anslutning till skolgården bedrivs mycket lek, idrott och rastaktiviteter.
Planerade rastaktiviteter bidrar till att eleverna lär sig nya lekar och har roligt på rasterna. Via klassråd och elevråd blir elever delaktiga.
- I varje arbetslag finns pedagoger som under åren har deltagit i konferenser om utomhuspedagogik. All personal får regelbundet fortbildning. Dra nytta av Johan, skolans resurs i utomhuspedagogik och se till att alla nyanställda får ta del av denna planen samt ges en visning av sjöboden.

RESURSER

Nationellt centrum för utomhuspedagogik
<https://old.liu.se/ikk/ncu?l=sv>

Utenavet - nationellt nätverk för främjande av utomhusbaserat lärande www.utenavet.se/

Skogen i skolan www.skogeniskolan.se/

Friluftsförbundet www.friluftsförbundet.se/

Naturskyddsforeningen
www.naturskyddsforeningen.se

Skolverket www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/utomhusundervisning-effektivt-aven-i-hogstadiet
www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/utmarkelsen-skola-for-hallbar-utveckling

Länksamling från Nationellt centrum för utomhuspedagogik
<https://old.liu.se/ikk/ncu/lankar?l=sv>

